

Na osnovu Člana 30. stav (2) tačka 4) Statuta Univerziteta, Senat Univerziteta za poslovni inženjering i menadžment Banja Luka donosi:

PRAVILNIK o izboru teme, izradi i odbrani doktorske disertacije

I OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim pravilnikom uređuje se procedura izbora teme, izrade i odbrane doktorske disertacije na trećem ciklusu studija Univerziteta za poslovni inženjering i menadžment Banja Luka.

Pod procedurom izbora, izrade i odbrane podrazumijeva se: izbor teme, izrada i odbrana teme doktorske disertacije na trećem ciklusu studija Univerziteta, kao i sva tehnička i ostala pitanja u vezi sa istim.

II IZBOR TEME I MENTORA

Član 2.

Student doktorskih studija stiče pravo da prijavi temu doktorske disertacije nakon što uspješno položi sve ispite iz obaveznih i izbornih nastavnih predmeta, i završi ostale predviđene nastavne obaveze.

Prije izbora teme doktorske disertacije student je obavezan u studentskoj službi provjeriti ispunjenost uslove za izbor teme, odnosno provjeriti lični dosije i prijave o položenim ispitima na trećem ciklusu studija.

Tema doktorske disertacije može biti isključivo iz uže naučne oblasti kojoj pripada studijski program.

Član 3.

Student predlaže temu doktorske disertacije podnošenjem uredno popunjene prijave rukovodiocu studija.

Prijave se popunjava na formularu čiji je izgled i sadržaj propisan ovim pravilnikom i nalazi se u dodatku pod nazivom Formular 1.

Uz prijavu, student je dužan dostaviti i sljedeće dokumente:

- ličnu biografiju,
- spisak objavljenih naučnih i stručnih radova,
- prijedlog naslova (naziva) teme disertacije,
- obrazloženje izabrane teme,
- predložene metode istraživanja i dokazivanja,
- ime predloženog mentora.

Član 4.

Kandidat bira mentora sa liste predloženih nastavnika-mentora za taj studijski program, uz njegovu pismenu saglasnost.

Prilikom prijave teme disertacije student prilaže pismenu saglasnost mentora na odabranu temu.

Student predlaže mentora za izradu doktorske disertacije iz reda nastavnika angažovanih za izvođenje nastave na studijskom program doktorskih studija Univerziteta, koji ispunjava sljedeće uslove:

- da ima izbor u zvanje za užu naučnu oblast kojoj pripada tema predložene disertacije;
- da ima najmanje tri naučna rada iz uže naučne oblasti kojoj pripada tema disertacije objavljena ili prihvaćena za objavu u naučnim časopisima i zbornicima sa recenzijom, od kojih je najmanje jedan objavljen u naučnom časopisu međunarodnog značaja ili naučnom skupu međunarodnog značaja.

Izuzetno, ako postoje opravdani razlozi, student može predložiti mentora angažovanog na drugoj visokoškolskoj ustanovi, ako ispunjava uslove iz prethodnog stava, uz obavezno imenovanje komentora koji ispunjava iste uslove, a koji je angažovan na Univerzitetu.

Jedno lice može biti imenovano za mentora u postupku izrade najviše 5 doktorskih disertacija istovremeno, računajući vrijeme od trenutka imenovanja do trenutka odbrane disertacije ili prestanka stausa studenta kome je imenovani bio mentor.

Član 5.

Dužnost mentora za izradu doktorske disertacije je savjetovanje i pružanje pomoći studentu prilikom izbora odgovarajućih metoda naučno-istraživačkog rada, literature i drugih izvora informacija, pripreme strukture rada i ostali oblici stručne pomoći za kvalitetnu pripremu i odbranu disertacije.

Student ima pravo da zatraži zamijenu mentora ili komentora tokom procesa izrade disertacije ako postoje opravdani razlozi, a u skladu sa članom 4. ovog pravilnika.

Pravo iz prethodnog stava pripada i samom mentoru odnosno komentoru.

Član 6.

Nastavno-naučno vijeće predlaže, a Senat imenuje članove komisije za ocjenu podobnosti teme završnog rada, odnosno za izradu završnog rada, koja se sastoji od tri ili pet članova, iz reda odgovornih nastavnika na trećem ciklusu studija studijskog programa kojeg pohađa kandidat. Članovi komisije moraju imati izbor u naučno-nastavno zvanje iz uže naučne oblasti kojoj pripada sadržaj disertacije, pri čemu najmanje jedan član mora imati izbor u zvanje redovnog profesora.

Najmanje jedan član komisije za podobnost mora biti angažovan na srodnoj visokoškolskoj ili naučnoj ustanovi koja nije u sastavu Univerziteta za poslovni inženjering i menadžment, a koja je njegova matična ustanova.

Predloženi mentor ne može biti član komisije za ocjenu podobnosti teme.

Član 7.

Zadatak komisije za podobnost teme je razmatranje i ocjena sledećih elemenata prijave:

- postojanje i tačnost uslova da podnosilac prijave pristupi izradi disertacije na predloženu temu,
- postojanja uslova da predloženi mentor obavlja tu dužnost do odbrane disertacije,
- originalnost, autentičnost i važnost predložene teme za razvoj nauke,
- očekivane ciljeve i doprinose disertacije unapređenju, razumijevanju i primjeni naučnih saznanja,
- ostale elemente koji su od važnosti za procjenu kvaliteta i značaja predložene teme.

Mandat komisije započinje imenovanjem od strane Senata i traje do podnošenja izvještaja o podobnosti teme, kandidata i mentora za izradu doktorske disertacije (u nastavku-izvještaj o podobnosti).

Član 8.

Članovi komisije za podobnost imaju pravo da od kandidata zahtjevaju dodatne materijale, informacije ili obrazloženja detalja u vezi predložene teme tokom vremena razmatranja i izrade izvještaja o podobnosti.

Komisija može odlučiti da u cilju kvalitetnije analize i sagledavanja bitnih detalja u vezi predložene teme, organizuje javno predstavljanje teme i programa istraživanja disertacije.

Obavještenje o javnom predstavljanju teme i programa istraživanja mora biti objavljeno na službenoj veb stranici Univerziteta najmanje 7 dana prije zakazanog dana predstavljanja, kako bi sve zainteresovane strane mogle poslati komentare, mišljenja i sugestije.

Član 9.

Izvještaj o podobnosti sadrži sljedeće podatke:

- ime kandidata i kratku biografiju;
- podatke o prethodnom obrazovanju i objavljenim radovima;
- mišljenje o podobnosti kandidata da obrađuje predloženu temu;
- mišljenje o podobnosti teme uz obrazloženje sljedećih elemenata:
 - predmet istraživanja i analize,
 - trenutno stanje u području istraživanja i užoj naučnoj oblasti,
 - cilj istraživanja,
 - očekivani rezultati i doprinosi,
 - mogućnost praktične primjene rezultata istraživanja,
 - ostale informacije od važnosti za temu,
- mišljenje o podobnosti predloženog mentora i
- originalne potpise članova komisije.

Član 10.

Izveštaj o podobnosti teme podnosi se vijeću na razmatranje najkasnije u roku od 3 mjeseca od dana imenovanja Komisije.

Vijeće, na osnovu podataka iz prijave, izvještaja komisije za ocjenu podobnosti teme, mentora i kandidata za izradu doktorske disertacije utvrđuje prijedlog Senatu.

Vijeće većinom glasova svih članova donosi odluku o prihvatanju ili odluku o odbijanju predloženu temi i mentora.

Član 11.

Ako vijeće odbije predloženu temu, student ima pravo da u ponovljenom postupku predloži novu temu i mentora.

Vijeće može izvršiti izmjenu i dopunu naziva teme, koja bi bila prihvaćena od strane članova vijeća, studenta i mentora.

Ako vijeće prihvati izvještaj komisije, isti se dostavlja Senatu na saglasnost.

Član 12.

Ako Senat ne da pozitivno mišljenje na prijedlog vijeća, odnosno ne da saglasnost na izvještaj komisije za podobnost, ili zatraže dopunsko obrazloženje, komisija ima pravo da izvrši dopunu izvještaja uz saglasnost kandidata, u roku od 10 dana.

U slučaju odbijanja dopunjenog izvještaja, kandidat nema pravo da podnosi prijavu na tu temu, a postupak prijave disertacije sa novom temom se ponavlja.

Član 13.

Nakon dobijanja saglasnosti od strane Senata počinje teći rok od 5 (pet) godina do kad je kandidat dužan da izradi i odbrani doktorsku disertaciju na odobrenu temu.

Kandidat je dužan da do predaje disertacije ispuni sve obaveze predviđene studijskim programom, a posebno, da objavi najmanje jedan naučni rad u naučnim časopisima i zbornicima sa recenzijom, od kojih je najmanje jedan objavljen u naučnom časopisu međunarodnog značaja ili naučnom skupu međunarodnog značaja.

III IZRADA DOKTORSKE DISERTACIJE

Član 14.

Izrada i odbrana doktorske disertacije predstavlja centralni i najvažniji dio doktorskih studija.

Doktorska disertacija je originalan naučni rad studenta, nastao kao rezultat njegovog samostalnog istraživačkog rada primjenom priznatih naučnih metoda, koji predstavlja doprinos poznavanju, razumijevanju ili dokazivanju teza, mišljenja ili činjenica koje su od značaja za nauku.

Izradom i odbranom disertacije student dokazuje svoju osposobljenost da samostalno djeluje kao istraživač u odabranom naučnom području.

Član 15.

Mentor prati i usmjerava rad kandidata u postupku izrade doktorske disertacije. Mentor upućuje kandidata na cilj odobrene teme, metode izrade disertacije i na korišćenje stručne literature.

Član 16.

Nakon završetka izrade doktorske disertacije i dobijanja saglasnosti mentora za predaju iste u izrađenoj verziji, kandidat predaje disertaciju u štampanoj formi, izrađenu prema uputstvima definisanim Pravilnikom o tehničkim uputstvima za izradu i štampanje doktorske disertacije (u nastavku: Tehnički pravilnik).

Štampanu verziju disertacije kandidat dostavlja rukovodiocu studija, koji, u saradnji sa grafičko-tehničkim službama Univerziteta, analizira usklađenost tehničkih elemenata disertacije sa standardima propisanim Tehničkim pravilnikom (u nastavku-provjera tehničke ispravnosti).

Član 17.

Ako nakon provjere tehničke ispravnosti disertacija ne dobije odobrenje za daljnju proceduru, kandidat je dužan da, u roku od 10 dana, izvrši korekcije i dopune iste prema uputstvima rukovodioca studija.

U slučaju da kandidat odbije da postupi prema uputstvima rukovodioca studija ili ne izvrši tražene korekcije u navedenom roku, procedura se obustavlja, a kandidat nema pravo da preda disertaciju na datu temu prije isteka roka od 3 mjeseca.

Kada kandidat rad ispravi prema uputstvima rukovodioca studija, isti uzrađuje u jednom primjerku i dostavlja rukovodiocu. Rukovodilac studija utvrđuje tehničku ispravnost rada i isti prosleđuje vijeću fakulteta.

Član 18.

Vijeće na prvoj sjednici, koju zakazuje svaki put kada postoji kandidat koji ispunjava uslove za predaju tehnički ispravne disertacije, predlaže komisiju za ocjenu doktorske disertacije.

Komisija se sastoji od 3 (tri) ili 5 (pet) članova iz reda nastavnika uz poštovanje sljedećih uslova:

- najmanje jedan član mora biti angažovan na drugoj visokoškolskoj ustanovi kao matičnoj,
- najmanje jedan član mora imati izbor u zvanje redovnog profesora za naučnu oblast kojoj pripada tema disertacije,
- mentor je obavezno član komisije ali ne može biti njen predsjednik,
- svi članovi komisije moraju imati izbor u zvanje iz naučne oblasti kojoj pripada tema disertacije.

Vijeće u prijedlogu o imenovanju komisije određuje predsjednika komisije, koji koordinira rad ostalih članova i odgovara za urednost i zakonitost rada iste.

Prijedlog o sastavu komisije dostavlja se Senatu na imenovanje.

Član 19.

Nakon imenovanja komisije od strane Senata, rukovodioca studija poziva kandidata da izradi i u roku od 7 (sedam) dana, preda štampanu verziju disertacije u onom broju primjeraka koji odgovara broju imenovanih članova komisije.

Komisija odluke donosi većinom glasova svih članova komisije.

Komisija za ocjenu i odbranu doktorske disertacije dužna je da u roku od 60 radnih dana od dana imenovanja izradi izvještaj o ocjeni disertacije.

Izvještaj o ocjeni disertacije obavezno sadrži:

- datum i broj odluke Senata o imenovanju komisije,
- lične podatke o kandidatu uz pregled rezultata aktivnosti tokom doktorskih studija,
- naziv teme doktorske disertacije, uža naučna oblast kojoj pripada i naučna oblast na koju se odnosi,
- analiza sadržaja rada (predmet, područje, metode i rezultati istraživanja),
- podaci o radovima povezanim sa temom disertacije koje je kandidat objavio tokom trajanja doktorskih studija,
- zaključno mišljenje članova komisije (doprinos disertacije razvoju nauke, mogućnost primjene u praksi, prijedlog za daljnje pravce istraživanja),
- prijedlog vijeću da prihvati, odbaci ili predloži doradu disertacije,
- originalne potpise svih članova komisije,
- eventualno postojeća izdvojena mišljenja članova komisije,
- ostale podatke koji su značajni za kvalitetnu i sveobuhvatnu analizu disertacije.

Izvještaj će se smatrati pozitivnim ako za njega glasa relativna većina svih članova komisije.

Član 20.

Po završetku izvještaja o ocjeni disertacije, predsjednik komisije dostavlja rukovodiocu studija isti zajedno sa primjerkom same disertacije u cilju upućivanja na uvid javnosti u trajanju od 30 dana.

Izvještaj i disertacija objavljuju se u elektronskom obliku na službenoj veb stranici Univerziteta a u fizičkom obliku u prostorijama biblioteke Univerziteta, kako bi bili dostupni svim zainteresovanim licima koji imaju pravo da o vlastitom trošku kopiraju i iznose primjerke u cilju analize i razmatranja.

Sve primjedbe, sugestije i kritike na sadržaj disertacije i/ili izvještaja, zainteresovana lica dostavljaju anonimno u pismenoj ili elektronskoj formi.

Po proteku roka iz stava 1. ovog člana, rukovodioca studija skuplja i sistematizuje sva mišljenja i sugestije i dostavlja njihov pregled zajedno sa izvještajem komisije i disertacijom, vijeću na pregled i usvajanje.

Član 21.

Vijeće, nakon razmatranja izvještaja i prikupljenih mišljenja odnosno sugestija, može odlučiti da izvještaj: prihvati, zahtjeva korekciju ili odbaci.

Ako vijeće prihvati izvještaj o ocjeni disertacije, uputiće isti Senatu radi davanja saglasnosti.

Ukoliko vijeće prihvati mišljenja i sugestije prikupljene tokom uvida javnosti da je disertaciju potrebno korigovati, pozvaće kandidata da postupi prema uputstvima za korekciju disertacije, a kandidat je dužan da u roku od 15 dana, od dana obavještenja, preda vijeću novu disertaciju sa ugrađenim preporukama.

Ako kandidat ne izvrši korekciju disertacije prema preporuci vijeća, smatra se da je odustao od procedure za odbranu disertacije i nema pravo da uputi prijedlog za ponovno razmatranje iste prije proteka 6 mjeseci od dana donošenja odluke vijeća.

U slučaju da vijeće odbaci izvještaj komisije procedura odbrane disertacije na datu temu se obustavlja, a kandidata nema pravo da pokrene postupak odbrane disertacije na istu temu prije isteka roka od 1 godine.

Ako kandidat u ostavljenom roku ne pokrene postupak odbrane disertacije, gubi pravo na odbranu disertacije po odobrenoj temi.

Uz saglasnost Senata kandidat može predložiti novu temu doktorske disertacije iz naučnog područja doktorskih studija. Postupak izbora nove teme se ponavlja u skladu sa ovim pravilnikom.

Član 22.

Ako vijeće, nakon dopune disertacije, prihvati izvještaj komisije, izvještaj se dostavlja Senatu na davanje saglasnosti.

Po dobijanju saglasnosti student je obavezan u roku od 30 dana od dana dobijanja saglasnosti, a najkasnije 7 (sedam) dana prije zakazivanja odbrane u studentsku službu predati popisani broj štampanih radova urađenih prema Tehničkom pravilniku.

IV ODBRANA DISERTACIJE

Član 23.

Nakon davanja saglasnosti na izvještaj komisije od strane Senata, kandidat stiče pravo da pristupi javnoj odbrani doktorske disertacije.

Senat u odluci o davanju saglasnosti istovremeno određuje sastav komisije za odbranu disertacije koja po sastavu može, ali ne mora biti ista kao i komisija za ocjenu disertacije.

Predsjednik komisije za odbranu disertacije, nakon konsultacija sa kandidatom, određuje datum i mjesto javne odbrane doktorske disertacije u roku ne dužem od 30 dana od dana imenovanja komisije, te istovremeno obavještava rukovodioca studija, kako bi bile preduzete aktivnosti u vezi dodjeljivanja UDK broja.

Rukovodioca studija obavještava kandidata o dodjeljenom UDK broju kako bi isti bio uvršten u konačnu verziju disertacije, izrađenu prema Tehničkom pravilniku.

Član 24.

Obavještenje o datumu i mjestu odbrane doktorske disertacije na datu temu, zajedno sa imenom kandidata, objavljuje se na oglasnoj ploči Univerziteta i u sredstvu javnog informisanja koje pokriva tržište na nivou Republike Srpske, o trošku kandidata.

Osim podataka iz prethodnog stava, Univerzitet će, o vlastitom trošku, na službenoj veb stranici objaviti i elektronsku verziju doktorske disertacije.

Prije dana zakazane odbrane disertacije kandidat je dužan da, o vlastitom trošku, izradi dva primjerka konačne verzije disertacije koji će biti trajno vlasništvo Narodne i univerzitetske biblioteke Republike Srpske i Biblioteke Univerziteta za poslovni inženjering i menadžment, te po jedan primjerak iste verzije disertacije za svakog člana komisije za odbranu.

Član 25.

Kandidat brani doktorsku disertaciju pred komisijom za odbranu, imenovanom od strane Senata, u prostoriji svečano opremljenoj i pripremljoj za taj čin, na način kojim se ističe dostojanstvo i akademski nivo.

Ukoliko je neki od članova komisije opravdano odsutan, predsjednik komisije ima pravo da imenuje zamjenskog člana najkasnije 24 sata prije časa početka zakazane odbrane, uz pismeno obrazloženje.

Odbrana disertacije ne može biti održana bez prisustva mentora, i u slučaju da je mentor privremeno, objektivno sprečen da prisustvuje odbrani, predsjednik komisije odgodice datum odbrane za najviše 15 dana.

Ako je mentor trajno sprečen da prisustvuje odbrani disertacije, a razlozi za spriječenost su nastali nakon imenovanja komisije za odbranu, predsjednik komisije preuzima ulogu mentora, a Senat imenuje novog predsjednika i člana komisije.

Odbrani disertacije može prisustvovati bilo koje lice koje poštuje red i procedure o čemu će predsjednik komisije za odbranu prije samog početka odbrane obavijestiti sve prisutne.

Izuzetno, odbrana može biti održana čak i u slučajevima ako članovi komisije za odbranu nisu fizički prisutni u prostoriji u kojoj se nalazi kandidat, pod uslovom da postoji funkcionalna i kvalitetna tehnologija za prenos slike i zvuka u realnom vremenu, putem koje članovi komisije mogu pratiti i aktivno učestvovati u procesu odbrane.

Član 26.

Ako kandidat, opravdano, ne pristupi odbrani doktorske disertacije, dužan je da u roku od 7 dana obrazloži i opravda razloge nedolaska. Ako su razlozi opravdani i prihvatljivi za komisiju, onda predsjednik komisije određuje novi termin odbrane.

U slučaju da kandidat ne opravda nedolazak, predsjednik komisije donosi odluku da je kandidat odustao od doktorske disertacije i u tom slučaju kandidat nema pravo da pokreće postupak za odbranu disertacije na istu temu u periodu od 1 godinu od dana odustanka.

Član 27.

Obrana doktorske disertacije započinje na taj način što predsjednik komisije ukratko saopštava biografske podatke kandidata, kao i podatke o njegovoj stručnoj spremi, objavljenim naučnim i stručnim radovima i ostalim rezultatima postignutim na akademskom polju tokom trajanja doktorskih studija.

Nakon uvodnog dijela, kandidat predstavlja temu i predmet istraživanja disertacije, iznosi rezultate i zaključke, obrazlaže teze i činjenice kao i sve duge elemente obuhvaćene disertacijom, na način kojim pokazuje da u potpunosti razumije i poznaje materiju te da su prezentovani rezultati proizvod njegovog samostalnog rada i istraživanja.

U toku odbrane članovi komisije imaju pravo postavljati pitanja i tražiti od kandidata objašnjenja, pojašnjenja i argumente u vezi sa dijelom disertacije koju u tom trenutku kandidat izlaže.

Nakon završetka odbrane, svi članovi komisije kao i lica koja prisustvuju odbrani, imaju pravo da postavljaju dodatna pitanja u vezi teme disertacije, pri čemu predsjednik komisije vodi računa o opravdanosti i važnosti postavljenog pitanja.

Član 28.

Kandidat disertaciju brani usmeno uz pravo korišćenja audio-vizuelnih pomagala u cilju lakšeg pojašnjavanja i atraktivnije prezentacije rezultata.

Vrijeme trajanja odbrane zavisi od teme i područja istraživanja obuhvaćenog disertacijom ali ne smije biti kraće od 60 minuta niti duže od 120 minuta ne računajući vrijeme potrošeno na uvod i odgovore na postavljena pitanja.

Kandidat može u toku odbrane rada da traži pauzu, a predsjednik komisije ako smatra da postoje opravdani razlozi, može da odobri korišćenje najviše dvije pauze u trajanju ne dužem od 10 minuta.

Član 29.

Po završetku odbrane, predsjednik komisije oglašava pauzu u radu u trajanju od najviše 30 minuta, kako bi članovi komisije imali priliku da usaglase stav o tome da li je kandidat uspješno odbranio disertaciju.

Komisija u posebnoj prostoriji samostalno i većinom glasova donosi odluku o ocjeni odbrane doktorske disertacije.

Obrana se zaključuje javnim saopštavanjem odluke od strane predsjednika komisije koja može glasiti:

- kandidat je uspješno odbranio doktorsku disertaciju i
- kandidat nije odbranio doktorsku disertaciju.

O odbrani se sastavlja zapisnik koji potpisuju svi članovi komisije.

Odbranu rada koju je komisija ocijenila kao neuspješnu, kandidat nema pravo ponoviti na datu temu.

Član 30.

Student doktorskih studija koji je uspješno odbranio doktorsku disertaciju stiče naučni stepen i akademsku titulu doktora nauka iz određene oblasti, uz navođenje uže naučne oblasti.

Univerzitat izdaje kandidatu uvjerenje o odbrani doktorske disertacije sa rokom važenja do uručjenja Diplome, a promocija se organizuje prema akademskom kalendaru Univerziteta.

V ZAŠTITA PRAVA STUDENATA

Član 31.

Student doktorskih studija koji nije zadovoljan odlukama nadležnih komisija ili vijeća u postupku izrade i odbrane doktorske disertacije, ima pravo da u ropku od 7 dana od dana donošenja i objavljivanja odluka uloži žalbu Senatu Univerziteta, osim ako ovim pravilnikom nije predviđeno drugačije postupanje.

Senat po osnovu žalbe ima pravo da:

- promijeni odluku vijeća,
- naloži formiranje nove komisije u izmijenjenom sastavu,
- potvrdi odluku vijeća i komisija.

Ako Senat donese odluku kojom se nalaže formiranje nove komisije, rokovi predviđeni ovim pravilnikom za rad te komisije počinju teći ispočetka.

VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 32.

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom donošenja, a primjenjivaće se 8 dana od dana objavljivanja na službenoj web stranici Univerziteta.

Na sve studente koji su započeli postupak izrade doktorke disertacije, prije stupanja na snagu ovog pravilnika, primjenjuju se odgovarajuće odredbe Pravilnika o sticanju naučnog stepena doktora nauka na Univerzitetu.

Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnika o studijima trećeg ciklusa S- 141/15.

Broj: S-034/22

Datum: 20.06.2022. godine

Predsjedavajući Senata Univerziteta

prof. dr Dragan Đuranović, rektor